

Academic Article

เศรษฐศาสตร์เชิงพุทธในประเทศไทย

Buddhist Economic in Thailand

พระเกตุสำฤทธิ ฐิตสีโล ศรียอกบัว¹ และ ปาริณันท์ ปรางทิพย์อำไพ²Phra Ketsamrit Thitsilo Sridokbua¹ and Parinun Pangthipampai²

ARTICLE INFO

Name of Autor:

1. พระเกตุสำฤทธิ ฐิตสีโล ศรียอกบัว,
นักศึกษา, คณะศาสนาและปรัชญา,
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
Phra Ketsamrit Thitsilo Sridokbua,
Scholar, Faculty of Religion and
Philosophy, Mahamakut Buddhist
University

Email: ketsamrit.thi@mbu.ac.th

Corresponding Author:

2. ดร.ปาริณันท์ ปรางทิพย์อำไพ, อาจารย์,
คณะศาสนาและปรัชญา, มหาวิทยาลัย
มหามกุฏราชวิทยาลัย

Dr.Parinun Pangthipamai, Instructor,
Faculty of Religion and Philosophy,
Mahamakut Buddhist University

Email: parinunp@yahoo.com

คำสำคัญ:

เศรษฐศาสตร์; พุทธ

Keywords:

Economic; Buddhism

Article history:

Received: 02/01/2023

Revised: 20/03/2023

Accepted: 30/03/2023

Available online: 31/03/2023

This is an open-access article under
the CC by license (<https://so08.tci-thaijo.org/index.php/dhammalife/index>)

ABSTRACT

This academic article aims to study Buddhist economics in Thailand. "Buddhist economy" to expand the meaning so that many people and some of you have a deeper understanding and can think or think about what I'm communicating to you. Knowing how to work, knowing the duties that one should be supposed to and having to do for oneself, for the family, and society, and understanding oneself. Understand society, understand one's duties, and other duties, understand the rules, and understand what roles should be and how we should behave. What should I do? In each of the roles that were being played at that time, for example, a white person was a woman. Is the child of the father's mother in life? When a husband grows up, she is a wife, when she has children, she is a mother, when a son has children, she is a grandmother, when a daughter has children, she is a grandmother, etc. Everything is a rule that is assumed to be used as a definition to use to communicate and understand each other and in order to do various activities as needed. There is a standard, there is a consensus to define a respectful contract, known to be used successively, for example, used to communicate "what is this?"

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเศรษฐศาสตร์เชิงพุทธในประเทศไทย “เศรษฐกิจเชิงพุทธ” มาขยายความเพื่อที่จะให้หลายๆคนและบางท่านมีความเข้าใจลึกซึ้งเพิ่มเติมมากขึ้น และได้ถูกคิดหรืออาจคิดได้ ว่ากำลังสื่อสารบอกอะไรให้กับท่านได้รู้บ้างได้ตื่นรู้ รู้ในวิธีการทำงาน รู้ในหน้าที่ที่ตนควรทำควรเป็น และต้องทำเพื่อตนเองเพื่อ ครอบครัวและสังคมและเข้าใจในตนเอง เข้าใจในสังคม เข้าใจในหน้าที่ของตน เข้าใจในหน้าที่ต่างๆ เข้าใจในกฎต่างๆ เข้าใจบทบาทว่าควรเป็นเช่นใดและเราควรปฏิบัติตนอย่างไรใด ควรทำอะไรในแต่ ละหน้าที่ ที่กำลังเป็น กำลังสวมบทบาทอยู่ในเวลานั้นๆ เช่น คนซื้อข้าวเป็นหญิง เป็นลูกของแม่ของพ่ออยู่ในชีวิต เมื่อโตใหญ่มีสามีก็เป็นภรรยาเมื่อมีลูกแล้วก็พ่อแม่ เมื่อลูกชายมีลูกก็เป็นย่า เมื่อลูกสาวมีลูกก็เป็นยาย เป็นต้น ทุกอย่างล้วนเป็นกฎเป็นบัญญัติที่ได้ตั้งกันไว้ เพื่อใช้เรียกเป็นสัทหะสัญญาเพื่อจดจำนำไปใช้สื่อสารทำความเข้าใจกัน เพื่อที่จะใช้ทำกิจต่างๆได้ตามที่ต้องการ ที่เป็นมาตรฐานมีมติกำหนดบัญญัติสัญญานับถือเรียกขานใช้ กันสืบต่อมา เช่น ใช้เรียกสื่อสารว่านี่คือสิ่งนี้สิ่งนั้น

1. บทนำ

ศาสตร์ที่ว่าด้วยเศรษฐกิจ คือ กิจของเศรษฐกิจที่หมายรวมเอากลุ่มคนที่มีกิจการงานบริหารงานที่ดีที่มี การทำงานที่ดีเป็นระบบเป็นระเบียบมีประสิทธิภาพมาก มีประสิทธิผลมีคุณภาพมาก คือกลุ่มผู้ที่ร่ำรวยหรือผู้ที่มี กินมีใช้ไม่ติดขัด (อภิชาติ เหมือนไธสง, และคณะ, 2565) เพราะมีวิธีการทำงานที่ดีร่วมกันตั้งแต่ผู้ที่เป็นผู้นำเป็น หัวหน้ากลุ่มบัญชางานไปตามลำดับ รวมถึงผู้ร่วมงานและประชากรในกลุ่มหรือประเทศนั้นๆ ทำให้ไม่ขัดสนใน สิ่งของที่ต้องการใช้รวมทั้งอาหารทั้งเครื่องนุ่งห่มทั้งที่อยู่อาศัยทั้งยารักษาโรค และสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ เป็นกลุ่มผู้ ที่มีการงานที่ดีรู้จักการบริหารงานที่ดี มีคุณภาพในการทำงานต่างๆ ซึ่งทำให้ชีวิตมีความสุขเพราะไม่ขาดสิ่งของ เครื่องใช้ ทั้งมีกินมีใช้แบบพอใช้ตามความพอใจไม่ติดขัด ไม่ขาดตอนสิ้นไหลสละบายตน สะบายใจ นักทำงานที่ดี คนที่มีความเก่ง

มีความสามารถในการทำงานมีปัญหาดีมีความคิดที่ดีรู้จักทำงานรู้จักการแก้ปัญหาในการงานต่างๆจึง เรียกว่า “นักเศรษฐศาสตร์” และเมื่อรู้และเข้าใจในวิชาการและการทำงานดีแล้วในผู้นำกลุ่ม และมีผู้ร่วมกลุ่มที่มี ความสามัคคี เห็นด้วยกับกิจการต่างๆ ร่วมด้วยช่วยกันทำงานต่างๆ ช่วยกันเกื้อหนุนมีความกลมเกลียวแน่นแฟ้น ดีในส่วนนั้นๆตั้งแต่กลุ่มเล็กไปจนถึงกลุ่มใหญ่มีจิตใจความดีที่จัดได้ว่าเป็นจิตสาธารณะ คือทำอะไรๆเพื่อ ชุมชนเพื่อกลุ่มคนเป็นวงกว้างจึงทำให้มีสุขทั่วไปแบบทั่วถึง จึงเรียกว่านักเศรษฐศาสตร์ที่ดี จึงเป็นผู้ที่บุคคลทั่วไป นับถือยกย่องอยากให้เป็นผู้นำกลุ่ม เพราะทำให้พวกเขาสบายทั้งตัวสบายทั้งใจไม่ทุกข์ร้อน จากการมีการ ทำงานที่ดีมีแผนงานที่ดีนั้น จึงส่งผลให้ชุมชนกลุ่มคนหรือประเทศชาติมีความเจริญรุ่งเรืองมีกินมีใช้มีสุขจึง เรียกว่า “เศรษฐกิจที่ดี” หรือดังที่บอกไว้ตั้งแต่ต้นแล้วว่าเศรษฐศาสตร์หมายถึงศาสตร์ที่ว่าด้วยกิจของเศรษฐกิจ หรือกลุ่มที่มีการงานดีมีการบริหารพัฒนาที่ดีมีคุณภาพ

คำว่า “เชิงพุทธ” หมายถึง แนวทางแห่งคุณธรรม คือ ทำแต่ในสิ่งที่ดีที่มีประโยชน์ทั้งต่อตนเองและ ผู้อื่น ไม่ทำให้ทั้งตนเองและผู้อื่นเดือดร้อน หรืออาจมีบ้างที่เป็นผู้เสียสละให้ผู้อื่นมีสุข ตนเองมีทุกข์แต่ก็ทนได้

เพราะท่านผู้นั้นมีคุณสมบัติที่ดีมีคุณเป็นผู้นำที่ดีสมควรได้รับการยกย่องสรรเสริญ จากคำว่าเชิงพุทธรูปนี้มาจาก การที่พระพุทธเจ้าท่านเป็นผู้เสียสละทั้งร่างกายแรงใจบอกสอนชี้แนะชี้ในกิจการงานที่ดี ในการใช้ชีวิตของ บุคคลต่างๆ เป็นเวลาถึง 45 ปีก่อนปรินิพพาน ทรงสอนสิ่งที่เป็นทั้งสุขในปัจจุบันและสุขในอนาคต ที่เป็นสิ่งจะ ธรรมคือสิ่งที่เป็นจริงแท้แน่นอนไม่แปรผันที่ไม่เปลี่ยน ไม่ไปเป็นอย่างอื่นอีก เช่น ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว เป็นต้น คือ ทำอย่างไรได้อย่างนั้นเพราะเหตุนี้ผลก็ย่อมดีมีตัวอย่างว่า เช่นทำอะไรที่หวังผลดีก็ต้องทำเหตุให้ดีเพื่อที่จะ ส่งผลที่ดีที่จะได้รับ ได้เป็นไป ยกตัวอย่าง เช่นต้องการกินข้าวสวยก็ต้องหุงข้าวให้สวยแบบถูกต้องตามขั้นตอน ตามกฎธรรมชาติแห่งธาตุ 4 ที่ต้องปรุงแต่งในเวลาพอเหมาะอุณหภูมิพอดี เริ่มนำข้าวสารมาซาวล้างเก็บผงขยະ ออกทิ้งให้สะอาด นำมาใส่หม้อที่พอดีที่จะหุง ว่าข้าวขนาดนี้หุงแล้วจะพวยยายเพิ่มอีกไม่ล้นหม้อ ใส่เติมน้ำ พอเหมาะที่จะหุงแบบเช็ดเส็ดน้ำหรือ *หุงแบบไม่เช็ดน้ำ *หุงแบบหม้อดินหรือหุงด้วยฟืนหรือถ่านแบบที่คน โบราณสมัยเก่าหุงแบบเช็ดเส็ดน้ำรองน้ำข้าวไว้ให้เด็กกิน หรือรองไว้เลี้ยงสุนัขหรือเรียกตามภาษาชาวบ้านว่า รองน้ำข้าวไว้ให้หมากิน สูตรสมัยใหม่หุงแบบไม่เช็ดน้ำคือใช้น้ำพอดีน้ำจะแห้งพอดีเมื่อข้าวสุก แต่ถ้าจะให้สวย แท้จริงต้องใช้ทัพพีคนทำให้เม็ดข้าวไม่ติดกัน และรู้แน่ชัดหรือทดลองดูว่าข้าวชนิดนี้ใช้น้ำขนาดไหนหุงจึงจะ พอเหมาะ ขึ้นอยู่กับความชำนาญหรือเทคนิคของบุคคลนั้นๆว่าเก่งหรือมีวิธีการมีความชำนาญแค่ไหน ซึ่งสูตรไม่ เช็ดน้ำในการหุงข้าวนี้ก็เป็นเทคนิคจากคนรุ่นเก่าถ่ายทอดสอนต่อกันมา จากคนรุ่นเก่าจึงจะแยกให้เห็นคำว่า “เชิง” ก็คือ ฐานที่ขยาย

คำว่า “เชิง” ขยายความคำว่าเชิง หมายถึง ฐานหรือริมขอบที่รวมตัวไว้อาจเป็นรูปสี่เหลี่ยมหรือ สามเหลี่ยมหรือวงกลมหรือรูปวงรีหรือรูปที่ผสมกันอยู่หลายๆรูปร่างทั้งเหลี่ยมทั้งกลมรูปทรงภาพเช่น “เชิง ตะพาน” ที่มีลักษณะวงรีผสมวงกลมและสี่เหลี่ยมคือขอบรอบๆ ตัวสัตว์ (ตะพานเป็นสัตว์ครึ่งบกครึ่งน้ำตัวเหมือน เต่าแต่หลังและท้องเรียบๆไม่มีรอยแยกกระดองแบบเต่า แต่มีโครงกระดูกคล้ายๆรูปใบไม้ชนิดหนึ่งที่ขาดเป็นซี่ๆ มีสี่ขาเหมือนเต่ามีปลายงมยื่นไปคล้ายงาช้างแต่ไม่ยาวนัก)

ในโลกในธรรมชาตินั้นล้วนมี “กฎ” “กฎ” คือตัวบัญญัติ ที่มีหลักตายตัวอยู่แล้วในอันที่จะเป็นไปต่างๆ เพียงแต่ว่าตัวตนของคนๆนั้นต้องเข้าใจในธรรมชาติหรือการขับเคลื่อนของ “กฎ” เมื่อเราเรียนรู้จักกฎและปฏิบัติ ตามกฎ เข้าใจกฎระเบียบข้อบังคับเป็นไปในสิ่งต่างๆของสิ่งที่จะเป็น รู้จักเหตุรู้จักผลที่จะเป็นไปในสิ่งนั้นๆใน สถานการณ์นั้น จากเหตุการณ์หรือเวลาในบางช่วงหรือช่วงหนึ่งๆ ที่เป็นไปในชีวิตในโลกในช่วงเวลาของเหตุการณ์ ชีวิตแต่ละปี แต่ละระยะนั้นมีกิจการของโลกเกิดขึ้นมากมายที่มีกิจที่รุ่งเรืองและตกต่ำเสื่อมโทรมเป็นเพราะ แรงผลักดันที่มาจาก สิ่งต่างๆและที่สำคัญมากๆ ในสังคมมนุษย์นั้นผู้นำกลุ่มชน ผู้นำประเทศ ผู้นำโลก หรือ ผู้บริหารทุกอย่างกรณีนั้น

การที่มีผู้นำผู้บริหารที่ดีที่เก่งและมีวิสัยทัศน์กว้างไกลและได้เป็นผู้นำชุมชน ให้กลุ่มชนเล็กและใหญ่ที่ เขาเป็นผู้นำทำให้มีเศรษฐกิจที่ดี มีสภาพคล่อง (Phattongma, et al, 2021) ที่ทุกคนต้องการความสุขความดี ความสบาย และได้พบกับความสำเร็จที่ดีที่มีความสำคัญที่ช่วยให้กลุ่มชนหรือประเทศชาติมีความเจริญรุ่งเรือง ได้ดี แต่ถ้าหากว่ามีผู้นำที่ไร้ประสิทธิภาพ ไร้ความสามารถก็จะทำให้กลุ่มชนหรือประเทศชาติเดือดร้อนและทรุด โทรม เพราะไม่มีความสามารถและมีจิตใจที่ไม่เป็นสาธารณะเท่าไรหรือมีจิตเห็นแก่ตัวหรือเห็นแก่พวกพ้องของ

ตนและมีจิตใจที่คับแคบก็จะทำให้ไม่มีความเจริญที่กว้างขวาง ทำให้เสื่อมโทรมล้าหลังและเศรษฐกิจย่ำแย่ตกต่ำ จึงเห็นได้ว่า.... การเลือกผู้นำนั้นสำคัญมาก

การที่มีผู้นำที่ดีมีคุณภาพมีความสามารถ มีจิตใจเป็นคนของสาธารณะคือเป็นผู้ที่เห็นประโยชน์ของส่วนรวมมาก่อนประโยชน์ส่วนตน จะทำให้ชุมชนตั้งแต่เล็ก ๆ ถึงที่ใหญ่มากขึ้นจนถึงระดับประเทศและถึงระดับโลก ได้มีความเจริญรุ่งเรืองพัฒนาและมีความสุขได้ ตั้งแต่พอเพียงไปจนถึงพุ่มเพอียพุ่มเพอได้ แต่ในระบบพุทธศาสนานั้นเน้นที่พอดีๆไม่พุ่มเพอพุ่มเพอีย ให้ตั้งอยู่ในมัชฌิมาปฏิปทา คือปานกลางเป็นกลางๆ ที่รัชกาลที่ 9 ท่านเรียกว่าการมีอยู่มีกินมีใช้แบบ “พอเพียง” (Amontap Worajaroen, et al, 2022)

การที่จะเลือกผู้นำนั้นสำคัญมาก จะต้องพิจารณาให้ดีในการเลือกผู้นำที่ดีมีคุณภาพก็เป็นสิ่งที่ดีในหน้าที่ของคนที่แต่ก็อาจไม่มีโอกาสเลือกผู้นำที่ตนเองพอใจได้เพราะว่า.. ภาระจำยอมที่ถูกบังคับโดยเหตุการณ์ต่างๆ เช่น ระบบที่มีการปกครองจากอำนาจรัฐประหาร หรือ ระบบคอมมิวนิสต์ หรือระบบนายทุนที่ต้องถูกบังคับโดยเทคนิคผลักดันด้วยการใช้ทรัพยากรหลอกล่อให้เป็นไปโดยไม่รู้ตัว หรือรู้แต่ก็ต้องทำเพื่อความอยู่รอดของตนเองพร้อมทั้งพวกพ้องไม่กล้าต่อต้านเพราะมีกำลังไม่พอ ทั้งกำลังทรัพย์และกำลังพลคือกำลังคนที่จะไปแก้ไขต่อสู้ ทั้งแบบสู้รบหรือแบบใช้ระบบการเมืองการบริหารมาต่อสู้กัน จึงต้องทำตนให้ไหลไปตามกระแสผลักดันของสังคมคนหมู่มากที่เขาทำกันและอีกระบบคือการโฆษณาชวนเชื่อสร้างภาพและปลุกฝังความเชื่อแบบเดิมๆ หรือถูกล้างสมองเป็นเทคนิคสอนเพื่อปลุกฝังข้อมูลในการอบรมไว้ว่าต้องทำอย่างนี้จึงจะถูกต้อง ถ้าหากว่าไม่ใช่ปัญญาชนคนที่มีความคิดแล้วก็จะหลงงมงายเชื่ออยู่อย่างนั้นเพราะไม่มีความรู้ ไม่มีวิจักษณ์ญาณการไตร่ตรองเหตุผลที่เป็นอยู่ทำให้หลงทางผิดได้และมีคนอีกกลุ่มหนึ่งที่อดทนหรือไม่สนใจในชีวิตมากนักคืออยู่อย่างงี้ก็ได้ ใช้ชีวิตแบบไม่รู้ร้อนไม่รู้หนาวแบบคำว่า

“ซังหวัมัน” ที่เป็นชื่อของโครงการที่ดีอีกโครงการหนึ่ง ที่เป็นอีกโครงการหนึ่งของพ่อหลวงรัชกาลที่ 9 ที่ท่านทำไว้ให้ชาวไทยและชาวโลกได้นำไปเป็นแบบเป็นตัวอย่างได้ฟื้นฟูพัฒนาที่ดินทำกิน หรือฟื้นฟูการเกษตรเพื่อดำรงชีวิตที่ดีที่พอเพียงและมีคุณภาพในการใช้ผืนดินแบบคุ้มค่า มีประสิทธิภาพมีประสิทธิผลเป็นอย่างดีที่ดีเลิศ จากที่ทรงแนะนำประชาชนให้มองเห็นวิธีทำ จากพระราชดำริและทรงเริ่มดำเนินการให้เห็นเป็นรูปแบบชัดเจนเพราะทรงทำเป็นแบบอย่างนำร่อง สาธิตให้เห็นจริงว่าเป็นไปได้ในรูปแบบนั้นๆที่ทรงแนะนำในจังหวัดเพชรบุรี

2. โครงการซังหวัมัน ตามพระราชดำริ

เมื่อปลายปี พ.ศ. 2551 พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ทรงซื้อที่ดินจากราษฎร พื้นที่ประมาณ 120 ไร่ ณ บริเวณอ่างเก็บน้ำหนองเสือ บ้านหนองคอไก่ หมู่ที่ 5 ตำบลเขากระปุก อำเภอยาง่าง จังหวัดเพชรบุรี ต่อมา ปี พ.ศ. 2552 ทรงซื้อแปลงติดกันเพิ่มอีก 130 ไร่ รวมพื้นที่ทั้งหมด 250 ไร่ และทรงมีดำริให้ทำเป็นโครงการตัวอย่างด้านการเกษตร รวบรวมพันธุ์พืชเศรษฐกิจในพื้นที่จังหวัดเพชรบุรีและพื้นที่ใกล้เคียง มาปลูกไว้ที่นี่ โดยเริ่มดำเนินการ ตั้งแต่วันที่ 13 กรกฎาคม 2552 เป็นต้นมา

สภาพพื้นที่โดยทั่ว ๆ ไป แห้งแล้ง ดินปนทรายและหินลูกรัง เจ้าของที่ดินเดิมปลูกต้นยูคาลิปไไว้และตัดไม้ขายไปแล้ว มีแต่ต้นยูคาลิปที่งอกมาจากต้นตอเดิมเต็มพื้นที่ มีแปลงมะนาวเดิมอยู่ประมาณ 35 ไร่ และแปลงปลูกอ้อย 30 ไร่ จึงได้พัฒนาพื้นที่ ให้เป็นแปลงปลูกพืชเศรษฐกิจ ซึ่งมีทั้งพืชผักสวนครัว นาข้าว สวนไม้ผล อย่างพารา มะพร้าว สับปะรด พืชไร่ ฯลฯ กองงานส่วนพระองค์ ขอความร่วมมือหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน ให้เข้ามาช่วยกันปรับปรุงพัฒนาพื้นที่ เช่น การทำถนนเข้าโครงการ ขุดสระเก็บน้ำ ทำรั้วรอบโครงการ ก่อสร้างอาคาร และสาธารณูปโภค ติดตั้งระบบไฟฟ้าแสงสว่าง ขุดเจาะบ่อน้ำบาดาล ทำระบบชลประทาน ทำให้พื้นที่โครงการ และหมู่บ้านใกล้เคียงมีความเจริญขึ้นอย่างรวดเร็ว

เมื่อปี พ.ศ. 2551 เกิดเหตุการณ์ความคิดเห็นต่างกันทางการเมืองทำให้มีกลุ่มบุคคลออกมาแสดงความคิดเห็น สร้างความไม่สงบขึ้น พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร “ทรงเอาหัวมันเทศ”

วางบนตาชั่งตั้งไว้บนโต๊ะทรงงาน เพื่อเป็นคติเตือนใจ “ชั่งหัวมัน” หัวมันเทศเมื่อวางอยู่บนตาชั่งก็จะแตกใบ มีต้นงอกออกมา ก็ทรงให้เอาต้นมันนั้นไปเพาะเลี้ยงไว้ในเรือนเพาะชำ แล้วนำมันเทศหัวใหม่มาวางไว้บนตาชั่งแทน ทำเช่นนี้เรื่อยไป ในเรือนเพาะชำก็มีแต่ต้นมันเทศ ทรงมีดำริว่า หัวมันเทศวางไว้บนตาชั่งไม่มีดินและน้ำยังงอกได้ที่ดินแปลงนี้ มีดินและพอน้ำอยู่บ้างก็น่าจะปลูกมันเทศได้ จึงทรงพระราชทานต้นมันเทศจากเรือนเพาะชำมาปลูกไว้ที่นี่ และพระราชทานชื่อโครงการนี้ว่า “โครงการชั่งหัวมัน ตามพระราชดำริ”

วันที่ 1 สิงหาคม 2552 พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ทรงขับรถยนต์ พระที่นั่งจากศาลาเก้าเหลี่ยม ริมอ่างเก็บน้ำหนองเสือ เสด็จมาเปิดป้ายโครงการชั่งหัวมัน ด้วยพระองค์เอง โดยมีสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ท่านผู้หญิงทศนาถยา สรสงคราม และคุณทองแดง ร่วมตามเสด็จมาในรถพระที่นั่ง เมื่อเสด็จมาถึง ทรงเปิดป้ายโครงการชั่งหัวมัน โดยวางถุงใส่หัวมันเทศลงบนตาชั่ง เปิดแพรคลุมป้ายชื่อโครงการ มีข้าราชการ ข้าราชการบริพาร พสกนิกรที่ปฏิบัติงานในโครงการ และชาวบ้านในพื้นที่ใกล้เคียง มาร่วมกันเป็นสักขีพยาน หลังจากเปิดป้ายโครงการแล้ว ทรงมีพระราชปฏิสันถารกับข้าราชการ ที่มาปฏิบัติงาน และราชทานวโรกาสให้ผู้ร่วมปฏิบัติงานทุกคนได้เข้าเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาทอย่างใกล้ชิด นายชาย พานิชพรพันธุ์ ผู้ว่าราชการจังหวัดเพชรบุรี (พ.ศ. 2552) ได้ทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายพระมาลา (หมวก) ที่ทำจากป่านศรนารายณ์ ประดับด้วยตราประจำจังหวัดเพชรบุรี ซึ่งเป็นผลิตภัณฑ์จากสมาชิกในโครงการสหกรณ์หุบกะพง หลังจากนั้น ทรงขับรถยนต์พระที่นั่งทอดพระเนตรรอบพื้นที่โครงการ ก่อนเสด็จกลับวังไกลกังวล

3. โครงการชั่งหัวมัน สร้างงานราษฎรในพื้นที่

พระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตรพระราชทานเมื่อวันที่ 21 สิงหาคม 2552

“...คนที่ไปดูก็เห็นได้ว่า เริ่มต้นด้วยไม่มีอะไรเลย แต่ว่าต่อมาภายในวันเดียว ทุกคนในท้องที่นั้นก็เข้าใจว่าต้องช่วยกัน และยิ่งในสมัยนี้ในระยะนี้ เราต้องร่วมมือกันทำเพราะว่าถ้าไม่มีการร่วมมือกันก็ไม่ก้าวหน้า ไม่มีความก้าวหน้า ฉะนั้นการที่ท่านได้ทำแล้วมีความก้าวหน้านี้ เป็นสิ่งที่ดีมาก หลักการก็อยู่ที่ทุกคนต้องช่วยกัน

เสียสละ เพื่อให้กิจการในท้องที่ก้าวหน้าไปด้วยดี ก้าวหน้าได้อย่างไร ก็ด้วยการช่วยเหลือกัน แต่ก่อนนั้นเคยเห็นว่ากิจการที่ทำ มีกลุ่มคนกลุ่มหนึ่งทำ แล้วก็ทำให้ก้าวหน้า แต่อันนี้มันไม่ใช่กลุ่มหนึ่งมันทั้งหมด ร่วมกันทำและก็มี ความก้าวหน้าแน่นอน อันนี้เป็นสิ่งที่มหัศจรรย์ และเป็นสิ่งที่ทำให้มีความหวัง มีความหวังว่า ประเทศชาติจะ ก้าวหน้า ประเทศชาติจะมีความสำเร็จ...” (มูลนิธิมั่นพัฒนา, 2552)

โครงการมีวัตถุประสงค์หลัก 3 ประการ ได้แก่

- เพื่อให้เป็นแหล่งรวบรวมพันธุ์พืชเศรษฐกิจ พืชพันธุ์ดีของอำเภอท่ายาง และของจังหวัด เพชรบุรี
- เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ด้านการเกษตรแก่เกษตรกร
- เพื่อให้ประชาชนในพื้นที่เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแปลงหรือมาช่วยงานพระองค์ เป้าหมาย

โครงการซึ่งห้วมนตามพระราชดำริ มีเป้าหมายในการสนองพระราชประสงค์และพระราชดำริของ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ให้เป็นศูนย์รวมพันธุ์พืชเศรษฐกิจของอำเภอ ท่ายาง จังหวัดเพชรบุรี และพื้นที่ใกล้เคียงรวมทั้งการจัดการฟาร์มโคนม และโรงเลี้ยงไก่ไข่ โรงงานแปรรูป ผลิตภัณฑ์นม ซึ่งมีผลิตภัณฑ์นมพาสเจอร์ไรส์ และสเตอริไรส์ ตลอดจนมีหน่วยทดลองพลังงานทดแทน เช่น พลัง กังหันลม พลังงานแสงอาทิตย์ และไบโอดีเซล ทั้งนี้หน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน รวมถึงชาวบ้านที่อยู่พื้นที่ ใกล้เคียงได้เข้ามามีส่วนร่วมบำรุงดูแลรักษา และแลกเปลี่ยนความรู้ความคิดเห็นตามวิถีการดำรงชีวิตเกษตรกรรม ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

“...โครงการซึ่งห้วมนตามพระราชดำริ ได้ดำเนินการผลิตผลิตภัณฑ์เกษตรที่ปลอดภัยจากสารพิษ ภายใต้การควบคุมกำกับดูแลขั้นตอนการผลิตอย่างใกล้ชิดโดยนักวิชาการเกษตรที่มีความชำนาญเพื่อให้ได้ ผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพผ่านการเก็บเกี่ยวรวบรวมผลิตภัณฑ์ที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ การคัดเลือก คัดแยก และ บรรจุ เพื่อส่งถึงผู้บริโภค ให้มั่นใจได้ว่า ผู้บริโภคจะได้รับผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพ...”

แนวทางการบริหารงาน

บริหารทรัพยากรแบบบูรณาการ ใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่อย่างจำกัดให้คุ้มค่า ได้แก่ การพัฒนา อ่างเก็บน้ำหนองเสือเพื่อส่งน้ำไปใช้ในโครงการ โดยมีสัตว์เก็บกักน้ำไว้ 2 สระ ไว้รองรับและกระจายน้ำเข้าสู่ ระบบการเพาะปลูก ฟาร์มปศุสัตว์ และโรงงานแปรรูปนม รวมทั้งการขุดเอาเจาะน้ำบาดาลเพื่อนำมาใช้ในการ อุปโภคด้วย ใช้ช่องทางการจำหน่ายผลผลิตทางการเกษตรของโครงการฯ ผ่านร้านโกลเด้นเพลส (Golden Place) ภายใต้การดำเนินงานของ บริษัท สุวรรณชาติ จำกัด ในพระบรมราชูปถัมภ์ เพื่อควบคุมผลผลิตให้มี คุณภาพและจำหน่ายถึงผู้บริโภคโดยตรง เป็นแหล่งเรียนรู้ ในการนำพลังงานสะอาดจากธรรมชาติมาใช้เป็น พลังงานทดแทนเพื่อผลิตกระแสไฟฟ้า เช่น พลังกังหันลม (Wind Farm) และแผงพลังงานแสงอาทิตย์ (Solar cells) สามารถจำหน่ายกระแสไฟฟ้าที่ผลิตได้เข้าสู่ระบบของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค ซึ่งนอกจากเป็นการเพิ่ม รายได้ให้แก่โครงการฯ แล้ว ยังช่วยให้ราษฎรในหมู่บ้านต่าง ๆ ที่อยู่ใกล้เคียง มีกระแสไฟฟ้าใช้อย่างพอเพียง และทั่วถึง เป็นแหล่งสาธิตทางการเกษตรของภาคเอกชนและวิทยาลัยแม่โจ้ เพื่อให้โครงการนี้มีประโยชน์แก่

เกษตรกรและประชาชนเพิ่มมากขึ้น เช่น บริษัทเครือเจริญโภคภัณฑ์ จัดทำแปลงสาธิตการปลูกยางพาราที่ทันสมัย และนาข้าวทดลองแบบใช้น้ำบังคับให้ได้ผลผลิตสูง และลดต้นทุนการผลิต มหาวิทยาลัยแม่โจ้นำเสนอแปลงสาธิตการเกษตรแบบผสมผสานสำหรับการดำเนินชีวิตได้อย่างพอเพียงในพื้นที่จำกัด เพียง 1 ไร่ และเงินลงทุน 100,000 บาท รวมทั้งการเพาะเลี้ยงไส้เดือน เพื่อประโยชน์ในการผลิตปุ๋ยบำรุงดินและเป็นรายได้เสริมของเกษตรกรที่สนใจ เป็นต้น

ในปี 2556 พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ทรงมอบหมายให้โครงการส่วนพระองค์ สวนจิตรลดา ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการสนับสนุนกิจการของโครงการฯ โดยจะส่งเจ้าหน้าที่เข้าร่วมพัฒนาและปฏิบัติงานร่วมกับกองงานส่วนพระองค์ เช่น การเลี้ยงโคนม การเลี้ยงไก่ไข่ การผลิตน้ำมันพาสเจอร์ไรส์และสเตอริไรส์ หน่วยพลังงานทดแทน ไบโอดีเซล รวมทั้งการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์

ปัจจุบัน โครงการชั่งหัวมัน ตามพระราชดำริ ได้ก้าวเข้าสู่การเป็นแหล่งเรียนรู้ทางการเกษตรอีกแห่งหนึ่ง ที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานพระบรมราชานุญาต ให้ผู้ที่สนใจเข้าศึกษาดูงาน และเปิดให้เข้าชมได้จากจุดเริ่มต้นที่มาจากพื้นที่ที่แห้งแล้งและเสื่อมโทรม กลายเป็นพื้นที่สีเขียว ที่สามารถเพาะปลูกพืชสวนครัวและ พันธุ์พืชต่าง ๆ รวมทั้งการปศุสัตว์ การแปรรูปผลิตภัณฑ์นม และหน่วยพลังงานทดแทน ซึ่งได้มีนักเรียน นิสิต นักศึกษา เกษตรกร และประชาชนทั่วไป รวมทั้งหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ และเอกชน ภาครัฐ สามเณรตลอดจนชาวต่างชาติ เข้าเยี่ยมชมกิจกรรมของโครงการฯ เพิ่มมากขึ้นเป็นลำดับ

4. พระพุทธศาสนากับเศรษฐกิจพอเพียง

คำว่า "เศรษฐกิจพอเพียง" หมายถึง เศรษฐกิจที่พึ่งตนเองได้ เน้นการผลิตและการบริโภคแบบพออยู่พอกินเป็นหลัก ซึ่งไม่ได้เน้นกำไรสุทธิหรือความร่ำรวยเป็นเป้าหมายสูงสุด เป็นระบบเศรษฐกิจที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๙ ทรงดำริจัดทำขึ้นมาเพื่อแสวงหาทางออกจากวิกฤติเศรษฐกิจให้กับสังคมไทย ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงก็คือ "การที่พึ่งตนเองได้"

เศรษฐกิจพอเพียงนี้ เน้นให้คนในชุมชนพัฒนาขีดความสามารถในการผลิตและบริโภคอย่างพอเพียงไปจนถึงขั้นการแปรรูปอุตสาหกรรมครัวเรือน สร้างอาชีพและเสริมทักษะทางวิชาการที่หลากหลาย ให้ชุมชนดำรงอยู่ได้ด้วยการยึดหลักแห่งความถูกต้องดีงาม มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และช่วยเหลือซึ่งกันและกันเป็นต้น

วัตถุประสงค์หรือเป้าหมายหลักของเศรษฐกิจพอเพียงก็คือ ความสงบสุขของผู้คนในสังคม ประชาชนมีกินมีใช้อย่างเพียงพอแก่ความต้องการ ที่สำคัญต้องไม่ทำตนและผู้อื่นเดือดร้อน ซึ่งสอดคล้องกับหลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนาหลายประการ ดังนี้

- 1) หลักธรรมการพึ่งพาตนเอง (อดตา หิ อดต โน นาโถ)
- 2) หลักธรรมความรู้จักพอประมาณ (อดตถนุตา)
- 3) หลักธรรมเรื่องราวความสันโดษ (สนตมฺภุสิ ปรมิ ธน)
- 4) หลักธรรมความเป็นผู้รู้จักใช้เหตุผลในการดำเนินชีวิต (ธมมถนุตา อดตถนุตา)

5) หลักธรรมเรื่องทางสายกลาง หรือ ความพอดี (มัชฌิมาปฏิปทา)

6) หลักธรรมเรื่องความไม่โลภมาก (อโลภ)

กล่าวโดยสรุปแล้ว เศรษฐกิจพอเพียงเป็นหลักเศรษฐกิจที่สอดคล้องกับหลักธรรมในพระพุทธศาสนา หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ หลักเศรษฐศาสตร์ตามแนวพุทธ ที่มุ่งให้มนุษย์กำจัด ความอดอยาก เมื่อมีความต้องการของตนเองหรือของกลุ่มแล้ว ก็รู้จักจัดหาสิ่งของมาใช้ทดแทนของที่ไม่มีใช้บริโภคชดเชยความอยากที่ไม่มากเกินไป เพื่อให้เกิดการบริโภคที่สมควรกับชีวิต (บริโภคนิยมตามแนวพุทธศาสตร์ คือ เป็นกลางๆที่ไม่ผิดเคียงนักและไม่ฟุ่มเฟือยนัก) เนื่องจากพระพุทธศาสนาเห็นว่าความต้องการของมนุษย์นั้นไม่มีขีดจำกัด แต่ทรัพยากรมีขีดจำกัด ถ้าเมื่อไม่ประหยัด สิ่งเหล่านั้นก็จะหมดสิ้นไปในที่สุด การปฏิบัติตนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงจึงต้องหันมาแก้ไขที่ตนเองก่อน จำกัดความอยาก ความต้องการ ให้รู้จักพอดี ไม่บริโภคเกินความพอดี หรือตกเป็นทาสของวัตถุ เมื่อเราปฏิบัติได้ดังข้อที่กล่าวมาแล้ว ก็จะทำให้พบแต่ความสุขใจได้ง่ายขึ้น และยังเป็นการลดการแก่งแย่งแข่งขัน การเอารัดเอาเปรียบซึ่งกันและกัน การเบียดเบียนเพื่อนมนุษย์และสัตว์อื่น ตลอดจนการเบียดเบียนธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นสาเหตุของการเกิดภัยธรรมชาติที่จะมีตามมาอีกด้วยและมีแน่นอนจากประวัติศาสตร์ที่มี

ให้เราเห็นในประเทศไทยเราและทั่วโลก ที่เกิดเหตุการณ์แห้งแล้งเพราะไร้ป่าไม้ กับทำให้เกิดน้ำท่วมเพราะไร้ซึ่งป่าไม้มาชลอน้ำฝนที่ตกลงมาแล้วไหลบ่าเร็วมากเข้าท่วมบ้านเรือน และมีดินหรือโคลนถล่มในหลายๆประเทศเพราะไม่มีป่าไม้ที่รากไม้ช่วยยึดเกาะหน้าดินและดูดซับน้ำเอาไว้ ทำให้ดินไม่ถล่มหรือสไลด์ไปทำให้เกิดความเสียหายต่างๆได้ การอาศัยหลักธรรมทางพุทธศาสนาบูรณาการทางเศรษฐกิจ คือหลักเศรษฐกิจสายกลาง หรือเศรษฐกิจมัชฌิมา หรือเป็นหลักคำสอนที่เป็นหัวใจที่สำคัญ หรือคุณค่าทางจริยธรรมอยู่ตรงที่การดำรงชีวิต ด้านการหาเลี้ยงชีพอย่างถูกต้องเรียกว่า สัมมาอาชีวะ หรือสัมมาเศรษฐกิจ

คำว่า “เศรษฐกิจ” มาจากคำสองคำรวมกันคือคำว่า เศรษฐ แปลว่า ดีเลิศ และว่า กิจ แปลว่า การ ประกอบการ (พลวัฒน์ ชุมสุข และ เตชภูมิ ตันติพิเชฐ, 2565) เมื่อนำคำสองคำมารวมกันจึงได้ความว่า การประกอบกิจการงานเกี่ยวกับการผลิต การจำหน่าย จ่าย แจก การบริโภค และการใช้สอยสิ่งต่าง ๆ ให้ได้ผลดี ส่วนคำว่าพอเพียงหมายความว่า พออยู่พอกินมีความเหมาะสม หรือ ความพอดี และเมื่อร่วมกันจึงได้ความว่า การผลิตจำหน่าย และบริโภคอย่างพอเหมาะพอดี

อย่างประเสริฐ แนวคิดหลักของเศรษฐกิจพอเพียง คือ การนำคำสอนทางพระพุทธศาสนามาเป็นแนวทางในการประสานกลมกลืนกับวิถีชีวิตของชาวบ้านที่เป็นเกษตรกรอย่างชาญฉลาด และเป็นรูปธรรม หลักจริยธรรมดังกล่าวคือ หลักการเดินสายกลาง หรือ มัชฌิมาปฏิปทา ระดับโลกียธรรม คือธรรมที่เหมาะสมแก่ชาวบ้านทั่วไปได้แก่ ความเป็นผู้รู้จักพอในการบริโภคใช้สอยทรัพยากรธรรมชาติ และการใช้ชีวิตแบบไม่ฟุ่มเฟือย ฟุ้งเฟ้อ ซึ่งมีลักษณะเป็นการเน้นการ ลด ละ เลิก อบายมุข ด้วยการประพฤติตามหลักเบญจศีล และ เบญจธรรม ซึ่งถือเป็นหัวใจสำคัญของการเป็นวิถีพุทธ

เศรษฐศาสตร์แนวพุทธมีหลักที่เรียกว่า “ความรู้จักประมาณในการบริโภค (โภชนมตตณฺญตา) และหลักการไม่เบียดเบียนกัน ความไม่เบียดเบียนในพระพุทธศาสนา หมายถึง การไม่ทำร้ายชีวิตสัตว์ทั้งปวง (อหิงสา

สพพ ปาณานํ) ซึ่งรวมอยู่ในระบบนิเวศด้วย นับว่าเศรษฐศาสตร์แนวพุทธ เป็นเศรษฐศาสตร์ที่ส่งเสริมคุณภาพชีวิตอย่างแท้จริง

สัมมาอาชีวะเป็นหัวใจของเศรษฐศาสตร์แนวพุทธ สัมมาอาชีวะมักมารวมกับสัมมาวาจาและสัมมากัมมันตะ (สัมมาอาชีวะ สัมมาวาจา สัมมากัมมันตะ ในหลักพระอริยธรรมเรียกว่า วิรติ 3) คือการประกอบอาชีพที่สุจริต ไม่มีโทษ ไม่ผิดศีลธรรม เป็นงานที่หามาด้วยหยาดเหงื่อแรงงานของตนเองตามหลักการหาทรัพย์ที่ดีในพระพุทธศาสนา คือ การขยันทำงาน (อุฏฐานสมปทา) ประหยัดอดออม (อารกขสมปทา) รู้จักคบเพื่อนที่ดี (กัลยาณมิตตตา) และเลี้ยงชีวิตอย่างเหมาะสม (สมชีวิตา) การเลี้ยงชีวิตอย่างเหมาะสมตรงกับ คำว่า สัมมาอาชีวะในมรรคแปด (พระอริการสนิท อานนโท และคณะ 2564)

สัมมาอาชีวะ คือ การเลี้ยงชีวิตที่เหมาะสม ถูกต้อง แปลอีกอย่างหนึ่งว่า เศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งขยายความได้ว่า การเลี้ยงชีวิตก็คือการดำเนินชีวิตด้วยการผลิต การจำหน่าย และการใช้สอย คำว่า พอเพียง ก็คืออย่างเหมาะสม ถูกต้อง สัมมาอาชีวะเป็นชีวิตที่ประสบความสำเร็จ

อาชีวะสมบัติ หมายถึง การเลี้ยงชีวิตหรือมีอาชีพที่ดี ซึ่งตรงกันข้ามกับการเลี้ยงชีวิตที่ไม่ดีเรียกว่า อาชีวะวิบัติ เป็นการประกอบอาชีพที่ไม่ดี อันจะนำชีวิตและจิตใจของเราใกล้เข้าไปสู่หายนะ อาชีวะวิบัติแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

1) อาชีวะวิบัติโดยงาน คือ งานชนิดนั้นไม่ดีอยู่ในตัวของมันเอง เช่น การปล้นฆ่า การลักทรัพย์ การค้าของเถื่อน คำอาวูร คำสารเสพติด คำมนุษย์ เป็นต้น สังเคราะห์เข้าในหมวด มิจฉาฉนชา คือการค้าขายไม่ชอบธรรม 5 อย่าง ได้แก่ คำขายเครื่องประหาร คำขายมนุษย์ คำขายสัตว์เป็นสำหรับฆ่าเพื่อเป็นอาหาร คำขายน้ำเมา คำขายยาพิษ

2) อาชีวะวิบัติโดยการกระทำ คือ งานดีแต่คนทำชั่ว เช่น งานราชการเป็นงานดี แต่ข้าราชการทุจริตคอร์รัปชัน งานไม่เสียแต่เสียที่คนทำ หรือคนที่ปฏิบัติหน้าที่ในหน้าที่จุนั้นๆแบบไม่สุจริต เป็นผู้ที่คดโกงการทำงานวิธีแก้ไข คือ เราจะต้องเลือกงานที่สุจริตและทำด้วยความตั้งใจไม่คดโกง จึงจะเรียกได้ว่าเศรษฐกิจพอเพียงมีการประกอบอาชีพด้วย สัมมาอาชีวะ สัมมาวาจา สัมมากัมมันตะ จึงจะเรียกได้ว่าเศรษฐศาสตร์แนวพุทธอย่างถูกต้องชัดเจน มีความสอดคล้องระหว่างเศรษฐศาสตร์แนวพุทธและเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริของในหลวงรัชกาลที่ 9

(1) ทั้งสองทฤษฎีมุ่งเน้นคุณภาพชีวิต และ คุณค่าของมนุษย์เป็นเบื้องต้น เพื่อปูทางไปสู่เป้าหมายที่สูงขึ้นไปกล่าวคือ สวรรค์และพระนิพพานในที่สุด

(2) ทฤษฎีทั้งสองเน้นสัมมาเศรษฐกิจ คือ เป็นเศรษฐกิจเชิงจริยธรรมที่มีเป้าหมายในการผลิต การบริโภค การสร้างงาน เป็นต้น เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตมนุษย์ทั้งร่างกายและจิตใจ รวมถึงสังคม ชุมชน ระบบนิเวศและชาวโลกโดยทั่วไปด้วย

(3) ทฤษฎี ทั้งสองนั้นเน้นความเป็นเศรษฐกิจแบบองค์รวม กล่าวคือ ทั้งสองเป็นระบบการพัฒนาชีวิตของปัจเจกบุคคลควบคู่กันไปกับการพัฒนาสังคม ชุมชน และสิ่งแวดล้อม โดยมีจริยธรรมคือความ

เมตตา ความเกื้อกูลสงเคราะห์ ความสามัคคี ความไม่เห็นแก่ตัว ดังคำกล่าวที่ว่า มนุษย์อยู่ดี ชุมชนอยู่ได้ ธรรมชาติยั่งยืน

(4) ทฤษฎีทั้งสองเน้นคุณภาพชีวิตของสรรพสัตว์ ซึ่งหมายถึงมนุษย์และสัตว์ทั้งหมดซึ่งต่างก็รักชีวิตของตนเอง

(5) ทฤษฎีทั้งสองเป็นระบบเศรษฐกิจแบบมีขีดจำกัดที่มีสัมมาอาชีวะเป็นหัวใจสำคัญ ซึ่งสามารถโยงไปสู่การที่พระพุทธศาสนามีท่าทีปฏิเสธความสุดโต่ง 2 ด้าน คือ การหมกมุ่นในกามสุขอย่างเดียว และการทรมานตนเองในรูปแบบต่าง ๆ เหมือนกับศาสนาเซนของศาสนาตามหาวิระที่นิยมการเปลือยกาย เป็นต้น

(6) ทฤษฎีทั้งสองไม่ได้เป็นเศรษฐกิจแบบระบบปิด (Close Economy) ที่รัฐบาลของ เผด็จการนิยมทำกันด้วยการปิดประเทศของตนเอง เพื่อต้องการตัดการติดต่อสื่อสารกับต่างประเทศ ด้วยเหตุผลทางการเมือง เป็นต้น และในขณะเดียวกันก็ไม่ใช่เศรษฐกิจแบบทุนนิยมและบริโภคนิยม ที่ก่อให้เกิดวัฒนธรรมการบริโภคที่ไร้ขอบเขตจนเกิดการทำลายธรรมชาติ ซึ่งส่งผลให้เกิดก่อให้เกิดภัยพิบัติทางธรรมชาติต่างๆ

โดยสรุป เศรษฐศาสตร์แนวพุทธเป็นฐานของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นเศรษฐศาสตร์พุทธซึ่งเป็นภาคทฤษฎีหรือหลักการ ส่วนเศรษฐกิจพอเพียงเป็นภาคปฏิบัติของเศรษฐศาสตร์แนวพุทธทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัตินั้นจะต้องดำเนินต่อกันไปด้วยกันเสมอ เพื่อนำไปสู่ความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจของประเทศชาติ ถ้าเศรษฐกิจพอเพียงปราศจากแนวพุทธก็จะตื้นตันมีเดบอด และในทำนองเดียวกัน เศรษฐศาสตร์แนวพุทธถ้าปราศจากเศรษฐกิจพอเพียงก็จะเป็นความว่างเปล่า หรือไม่มีผลรับที่ดีเกิดขึ้นได้

5. การประยุกต์ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

การประยุกต์ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (Sufficiency Economy Philosophy) เป็นหลักการที่ได้รับการพัฒนาโดยพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ 9 ในการนำไปใช้ในการพัฒนาประเทศไทย โดยหลักการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ประชาชนมีชีวิตที่มั่นคงและมีคุณค่า โดยใช้สามตัวคือ "ความเป็นอยู่อย่างมั่นคง" "การมีเพียงพอ" และ "การรับมือกับการเปลี่ยนแปลง" (ชูชีพ วรรณะเพียร และคณะ, 2557) โดยหลักการเหล่านี้ส่งเสริมให้ผู้คนมีการใช้ทรัพยากรและเงินทองอย่างมีประสิทธิภาพและมีการวางแผนที่ดี ๆ เพื่อให้ได้รับผลตอบแทนที่ดีต่อชีวิต โดยรวมแล้ว หลักการของ Sufficiency Economy Philosophy จะเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการสร้างสังคมที่มั่นคงและยั่งยืนในระยะยาว ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสภาวะการเปลี่ยนแปลงและปัญหาทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน การนำเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ ต้องคำนึงถึง 4 มิติ ดังนี้

1) ด้านเศรษฐกิจ ลดรายจ่าย / เพิ่มรายได้ / ใช้ชีวิตอย่างพอควร / คิดและวางแผนอย่างรอบคอบ / มีภูมิคุ้มกัน / ไม่เสี่ยงเกินไป / การเฝ้าระวังเลือกสำรอง

2) ด้านสังคม ช่วยเหลือเกื้อกูล / รู้รักสามัคคี / สร้างความเข้มแข็งให้ครอบครัวและชุมชน

3) ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รู้จักใช้และจัดการอย่างฉลาดและรอบคอบ / เลือกใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างรู้ค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด / พัฒนาทรัพยากรเพื่อให้เกิดความยั่งยืนสูงสุด

4) ด้านวัฒนธรรม รักและเห็นคุณค่าในความเป็นไทย เอกลักษณ์ไทย / เห็นประโยชน์และคุณค่าของภูมิปัญญาไทย ภูมิปัญญาท้องถิ่น / รู้จักแยกแยะและเลือกรับวัฒนธรรมอื่น ๆ

โครงการฝนหลวง (รัชกาลที่ 9)

โครงการฝนหลวงเกิดขึ้นจากพระราชดำริส่วนพระองค์ ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ในปี พ.ศ. 2498 เมื่อคราวเสด็จพระราชดำเนินเยี่ยมพสกนิกรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้ทรงรับทราบถึงความเดือดร้อน ทุกข์ยากของราษฎร และเกษตรกรที่ขาดแคลนน้ำอุปโภคและการเกษตร จึงได้มีพระมหากรุณาธิคุณ พระราชทานโครงการพระราชดำริ "ฝนหลวง" ให้กับ ม.ร.ว.เทพฤทธิ์ เทวกุล ไปดำเนินการ ซึ่งต่อมาได้เกิดเป็นโครงการค้นคว้าทดลอง ปฏิบัติการฝนเทียมหรือฝนหลวงขึ้น ในสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เมื่อปี 2512 ด้วยความสำเร็จของโครงการ จึงได้ตราพระราชกฤษฎีกาก่อตั้งสำนักงานปฏิบัติการฝนหลวงขึ้นในปี พ.ศ. 2518 ในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์เพื่อเป็นหน่วยงานรองรับโครงการพระราชดำริ "ฝนหลวง" (วีร นุช พรหมจักร และ ปณณพงค์ ณาศรี, 2563) ต่อไป

สารที่ใช้ทำฝนหลวงในปัจจุบันมีทั้งสิ้น ๗ ชนิด บางชนิดมีคุณสมบัติดูดซับความชื้นได้ดี (hygroscopic substances) บางชนิดมีคุณสมบัติเป็นแกนกลั่นตัว (CCN) ของความชื้นในอากาศ บางชนิดสามารถคายความร้อนออกมาเพื่อกระตุ้น หรือเสริมการก่อตัวและเจริญเติบโตของเมฆ บางชนิดสามารถดูดดึงความร้อนทำให้อุณหภูมิของอากาศหรือเมฆเย็นตัวลง เร่งการกลั่นตัวของไอน้ำและเสริมความหนาแน่นของเมฆจนเกิดเป็นฝน การเลือกใช้สารฝนหลวงแต่ละชนิดจึงพิจารณาคุณสมบัติที่กล่าวข้างต้นกับสถานะของเมฆหรือบรรยากาศในแต่ละวันเป็นสำคัญ สารฝนหลวงที่ใช้แบ่งออกได้เป็น 3 ประเภท คือ สารฝนหลวงสูตรร้อน สารฝนหลวงสูตรเย็น และสารฝนหลวงสูตรสร้างแกนกลั่นตัวของอากาศ

สำหรับสารฝนหลวงสูตรเย็นนั้นมีคุณสมบัติเมื่อดูดซับความชื้นในอากาศ หรือทำปฏิกิริยากับน้ำ ทำให้อุณหภูมิลดลงหรือเย็นลง สำหรับที่ใช้ในปัจจุบันมี 3 ชนิดคือ สูตร 4 ยูเรีย (Urea) สูตร 19 แอมโมเนียมไนเตรท (Ammonium Nitrate) สูตร 3 น้ำแข็งแห้ง (Dry ice) โครงการฝนหลวงเป็นนวัตกรรมซึ่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระราชทานแก่พสกนิกรเพื่อบรรเทาความแห้งแล้ง ในขณะเดียวกันก็เป็นการเพิ่มปริมาณน้ำในเขื่อนต่างๆไปในตัว อันเป็นผลดีต่อการผลิตพลังงานไฟฟ้าไปด้วย บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) สนองแนวพระราชดำริ ด้วยการสนับสนุนการดำเนินงานปฏิบัติการฝนหลวงพิเศษ โดยมอบน้ำแข็งแห้งและน้ำมันอากาศยาน JET A-1 ของบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) สำหรับใช้ในการปฏิบัติการฝนหลวงพิเศษ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2524 จนถึงปัจจุบัน บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) ได้มอบ "น้ำแข็งแห้ง" ให้โครงการฝนหลวงเป็นปริมาณรวมแล้ว 2,850 ตัน คิดเป็นเงินทั้งสิ้น 228,000,000 บาท

6. สรุป

เศรษฐศาสตร์เชิงพุทธเป็นหนึ่งในแนวคิดที่พยายามเชื่อมโยงระหว่างศาสนาพุทธและเศรษฐกิจ โดยมุ่งเน้นการสร้างความเป็นอยู่ที่ดีในสังคม โดยไม่เน้นการเพิ่มผลผลิตภายในเศรษฐกิจอย่างเดียว แต่ยังคำนึงถึงการพัฒนาทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ซึ่งมีความเหมาะสมกับวัฒนธรรมและแนวคิดของชาวไทย ที่เน้นความสมดุลและความเป็นอยู่ที่ดีในสังคม ในปัจจุบันภายในประเทศไทยได้มีการใช้แนวคิดเศรษฐศาสตร์เชิงพุทธในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม โดยเศรษฐศาสตร์เชิงพุทธมุ่งเน้นการสร้างความเป็นอยู่ที่ดีในสังคมที่เป็นไปในทิศทางที่ยั่งยืน ไม่ใช่เพียงแค่การเพิ่มผลผลิตภายในเศรษฐกิจเท่านั้น โดยที่การพัฒนาเศรษฐกิจจะต้องเป็นไปในทิศทางที่ส่งเสริมคุณค่าทางมรรคกิจ คุณค่าทางสังคม และคุณค่าทางสิ่งแวดล้อม โดยเน้นการสร้างเครื่องมือและโครงสร้างพื้นฐานที่ทันสมัย เพื่อส่งเสริมการประกอบอาชีพและเพิ่มโอกาสในภาคเศรษฐกิจ

7. อ้างอิง

- ชูชีพ วรรณะเพียร, สมนึก คงชู และ กฤษณชนม์ เทพเกลี้ยง. (2557). *โครงการสืบเนื่องมาจากพระราชดำริ (โครงการฟาร์มตัวอย่างตามพระราชดำริ) จังหวัด พัทลุง*. สืบค้น 02/02/2566. จาก <http://slbkb.psu.ac.th/xmlui/handle/2558/1452>
- พลวัฒน์ ชุมสุข และ เตชภูมิ ตันติพิเชฐ. (2565). พุทธธรรมกับการพัฒนาเศรษฐกิจในสถานการณ์โรคระบาด (โควิด-19). *วารสารพุทธนวัตกรรมการจัดการ*, 6(1), 152-168.
- พระอธิการสนธิ อานนโท (พุดศรี), พระพรสวรรค์ ฐิติญาโณ (ตรงใจ), พระกัญจน์ กนตธมโม และ นฤมล ดวงแสง. (2564). ศึกษาการดำเนินชีวิตด้วยหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวทางพระพุทธศาสนา ของชุมชนชาตารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ. *วารสารมจรอุบลปริทรรศน์*, 5(1), 57-67.
- วีรบุษ พรหมจักร, & ปณณพงค์ วงศ์ณาศรี. (2563). ศาสตร์พระราชากับการพัฒนาท้องถิ่น: ศาสตร์พระราชากับการพัฒนาท้องถิ่น. *ปัญญา*, 27(2), 139-146.
- มูลนิธินันทพัฒนา. (2552). *โครงการชั่งหัวมันตามพระราชดำริ*. สืบค้น 02/02/2566. <http://tsdf.nida.ac.th/th/royally-initiated-projects/10756>
- อภิชาติ เหมือยไธสง, อาทิตย์ ผ่านพูล และ พงษ์มนัส ดีอด. (2565). การลดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจของสังคมด้วยศาสตร์พระราชา. *ปัญญา*, 29(2), 127-136.
- Amontap Worajaroen, Jagraval Sukmaitree & Wijittra Srisorn. (2022). Sufficiency Economy Philosophy: Concepts and Applications for Local Development Under the Dynamics of Changing. *Journal of Legal Entity Management and Local Innovation*. 8(4), 419-434.

-
- Phattongma, P. W., Trung, N. T., Phrasutthisanmethi, S. K., Thepa, P. C. A., & Chi, H. (2021). Phenomenology In Education Research: Leadership Ideological. *Webology*, 19(2), 980-989
- Sanguansakyotin, W., & Kangsadanporn, A. (2022). Royal Initiative Project of the Royal Thai Army as Royal Public Administration. *Journal of Social Science and Buddhistic Anthropology*, 7(1), 29-44.